

lang stroomde het
ron, en eindelijk
erde het gansche
oning David we-
goeden moed!
organische kerke
doopten.
ra, niet over ge-
over de histori-
anden. Aanvaard
als wettig en ge-
der vaderen vast.
jalme. Wacht op
rael wederbrengen
enheid!
dat in uwe kring-
geert over alles,
nede waarlijk een
momie
een Jaabs slinks-
het bestraffen van
Het heilig doel
"In alles waar!"
kerkebouw staat
recht verlost wor-
issen wij in deze
ijke broeder Dr.
blyve de aangrij-
king aangeslagen
de tegenwoordig-
min Lohman, die
iseerend lid moest
ou trouw voor het
t, door de wereld
God heeft hem
itten in den stoel
rs, dat wie misse,
roten op den Pink-
vergadering in, Be-
verschuicht; leide
heid allen te zamen
nde een ernstige,
teeder godvruch-
ijn in ons midden;
jer kerke tot eere
des Vaders en des
tes, uit wien, door
zijn, en wien zij
ot in alle eeuwig-
vaarmee onze ta-
art opens in de
eten te brengen;
en teeder gebed
oorloppige Synode
oormeerde kerken
a.
de credentialen
aren uit:
assis Arnhem c. a.
ouderling C. Tho-
ruijk Ds. A. Mid-
S. Knottenbelt,
classis 's-Graven-
haar credentialen
zond, zoodat hare
eerst zitting kre-
ckel en ouderling
laatste vervangen
ag P. Goudappel;
Ds. G. Vluc en
terdam c. a. Ds.
W. Vrolijk Syn-
le classis Amster-
en ouderling W.
urlem c. a. Ds. J.
Vermeulen.
is Middelburg c. a.
ner en ouderling
sis Utrecht c. a.
erling J. Overduin;
mersfoort Ds. G.
de Ruig.
lassis Leeuwarden
en ouderling W.
er Ds. J. Hania en
um Ds. J. J. A.
ling M. v. d. Laan.
Ds. C. Schot en
troes en ouderling
Ds. J. H. Feringa
rimmen.
oos de vergadering
uyper tot praeles,
en Ds. Hoekstra
Dr. Wagenaar voor
zocht namens de
rof. Dr. F. L. Rut-
s. B. v. Schelven;
Dr. W. Geesink,
euwarden als ad-
id, als zoodanig
de Dr. Schot voor
stelde het agen-
k ruim 90 punten
goede zorgen der
17 rubrieken ver-
eder met een der
en de vergadering
brieken van advies
te sessie gesloten
IE
in den middag,
te sessies, met ge-
zijn aangevangen,
genaar en Dr. v.
Ds. Klaarhamer en
ren om met heeren
ging voor Hooger
elen over het ver-
en de theologische
te Synode in deze
rden werd even als
suda toegestaan de
wyl Sneek en Hee-

renveen even als Rotterdam en Brielle ge-
combineerd zullen blijven. Friesland en
Zuid-Holland zullen voortaan provinciale
Synoden houden.
Uitgaande van het beginsel, dat elke kerk
en elke classis in eigen behoefte moet trach-
ten te voorzien, doch rekenende met de
omstandigheid, dat sommige kerken en
classis nog hulpbehoevend zijn, benoemde
de Synode een drietal deputaten: de brs.
W. Hovy, Mr. A. W. v. Beek Calkoen
en Da. K. W. Vethake om in den nood
der kerken te voorzien. Voor deze zaak
zullen de kerken worden aangezoekt zoo
mogelijk minstens tweemaal in het jaar een
collecte te houden en de classis twee depu-
taten te benoemen. Op gelijke wijze wenschte
de Synode, dat voorzien zou worden in de
behoefte van emigratie, en weduwen en we-
zen van predikanten overeenkomstig D. K.
Art. 13 en benoemde als deputaten voor
deze zaak: de brs. C. Thomassen, G. H.
Th. à Th. v. d. Hoop en H. Dane.
Bij de behandeling der proceskosten
moest het treurige feit worden geleverd,
dat tot dusver nog zeer vele kerken zich
ontrokken hadden. De kosten die voor
rekening van de gesamenlijke kerken zouden
komen en ten vorigen jare op f 50,000
geraamd waren, zouden wel aanmerkelijk
lager blijven, maar waren nog op verre na
niet door de bijdragen der kerken bijeen-
gebracht. De driemaandelijksche collecten
mochten dus nog voor onbepaalde tijd
worden voortgezet.
Wat onze verhouding betreft met de
buitenlandsche Gereformeerde kerken, werd
besloten de broeders in de Presbyteria-
sche kerken van Amerika zooveel mogelijk
te steunen in hun verzet tegen revisie der be-
lijdenisschriften in Arminiaansche geest,
werd met dank kennis genomen van een
schrijven van de Synode der Secession Church
den 17en Mei te Edinburg gehouden, en
als deputaten voor het buitenland benoemd
de broeders Rutgers, Lion Cachet, Keuche-
nius en Wolter.
Op een verzoek aan de Synode om zich
in zake de verhouding van Kerk en Staat,
de prostitutie en de Zondagsrust tot Over-
heid en Volk te wenden, meende zij, als
min voegzaam met haar karakter van „voor-
loppige” Synode, niet te mogen ingaan.
3e SESSIE
op Woensdag 25 Juni voor den middag.
Deze sessie was hoofdzakelijk gewijd aan
de bespreking onzer verhouding tot de
broeders die, hetzij als ambtsdragers, hetzij
als gemeenteleden nog verkeerden onder de
Synodale besturen. Algemeen was de over-
tuiging, dat men tegenover hen geen dwin-
gende, maar alleen een zedelijke macht
heeft. Meer actief optreden in een anderen
weg dan door bezoek, vermaan en geschrift
achtte men thans ongewenscht. Zelfs waar
personen tot het genootschap terugkeeren,
heeft men met groote bedachtzaamheid en
teederheid te handelen. „Aanweming” door
een Synodale tegenkerkeraar in een tot
reformatie gekomen kerk, kan niet anders
dan bij ons als waardeloos worden geacht.
De voorzitter, die deze bespreking over
onze verhouding tot de broeders onder de
hierarchie een allerbelangrijkst punt noemde,
waarschuwde met nadruk tegen het „valsche
dolentisme”, waardoor ook aan de zoo
gewenschte hereeniging met de Christelijke
Gereformeerden schade werd gedaan. „Vader-
der” Ploos maande met een innig woord,
om vooral door zuiver belijden en Godzalig
leven in onze kerken naar buiten te getuigen
en daar bij te voegen het gebed naar boven.
Nog werd in deze sessie een exemplaar
overgelegd van de Acta van het Zending-
congres. Volgens opdracht der V. S. van
Utrecht, in Januari van dit jaar te Amster-
dam gehouden.
4e SESSIE
op Woensdag 25 Juni na den middag.
In het bewustzijn van den ernst der zaak
besloot de Synode, dat de kerken zelf actief
zouden optreden in het werk der zending
op Midden-Java, tot dusver gedreven door
de Geref. Zendingvereniging en dat hare
deputaten een volgende Synode in deze
van advies zouden dienen.
Met het oog op de correspondentie onzer
kerken met de Javaansche Christenkerken
op Midden-Java, besloot de Synode, dat
onze kerken daarheen een dienaar des
Woords zouden afvaardigen, dat de kerk,
waaraan hij verbonden is, hem voor zes
maanden met behoud van tractement zou
afstaan, en dat hij, voorzien van een be-
hoorlijke instructie, op Java ter zijde zou
worden gestaan, door twee broeders aldaar
woonachtig.
Besloten werd hiervoor te deputeren Ds.
F. Lion Cachet van Rotterdam. Ook werd
nog met belangstelling kennis genomen van
den arbeid der deputaten voor de Zending,
inzonderheid van Ds. F. Lion Cachet, die
naar opdracht der V. S. van Utrecht, door
het voorgaan in Zendingstidstonden op tal
van plaatsen, de belangstelling en liefde bij
onze kerken voor de Zending heeft gewekt
en gestrekt.
Deze deputaten — de broeders F. Lion
Cachet, W. Hovy en L. Wagenaar — werden
opnieuw benoemd, terwijl aan den eerste,
broeder Kuiper, als secundus werd toege-
voegd.
Wederopvatting der onderhandelingen
op het punt waar die ten vorigen jare
tusschen Kampen en Utrecht waren afge-
broken, achtte men onraadzaam. Het was
een diepe teleurstelling, dat wij in Leeu-
warden de Synode der Christelijke Gere-
formeerde broeders niet vonden. Om hen
te ontmoeten waren wij hier gekomen.
Na Kampen zou hun volgende Synode in
Leeuwarden worden gehouden en — zoo
was in Kampen bepaald, — wanneer maar
slechts twee provinciale Synoden in het
belang der hereeniging er op aandrongen,
zou de Leeuwarder Synode worden ver-

vraagd. Dat wisten wij ten vorigen jare
en kozen in goede hoop daarom, juist daarom
Leeuwarden, en nu was daar niets van ge-
komen.
Dit teekent. Met smart sprak de voor-
zitter het dan ook uit, dat wij in de zaak
der hereeniging achteruit zijn gegaan. Toch
mocht deze zaak niet opgegeven. Met de
broeders hebben wij een belijdenis, en een
kerkenordering. Na een zeer ernstige be-
spreking, waarin met teederen zin op het
geestelijk moment der zaak werd gewezen,
besloot men een broederlijk schrijven aan
de Christelijke Gereformeerde kerk te
richten.
Met het oog op den bidstond des avonds
door Ds. Klaarhamer in de Noorderkerk
te houden, werd deze zitting wat vroeger
gesloten, nadat nog aan Ds. Ploos van
Amstel, die zich door lichte ongesteldheid
verhindert zag de volgende zittingen bij te
wonen, verzoekt was zijn secundus Ds. G.
H. v. Kasteel op te roepen.
5e SESSIE
op Donderdag 26 Juni voor den middag.
Nadat kennis was gegeven, dat voor de
classis Brabant c. a. ouderling van Drim-
melen zich had laten vervangen door zijn
secundus ouderling H. de Haan, werd het
concept-schrijven aan de Christelijke Gere-
formeerde kerk gelezen en in dezen vorm
voorgesteld:
Aan de heeren Deputaten van de Christe-
lijke Gereformeerde Kerk, benoemd in
haar jongste Synode te Kampen, voor de
zaak der hereeniging van alle Gerefor-
meerde Kerken in Nederland.
Geliefde Broeders in onzen Heere Jezus Christus!
De Voorloppige Synode van de Nederdutch-
sche Gereformeerde Kerken, te Leeuwarden
vergaderd, gevoelt zich gedrongen uitdrukking
te geven aan de smartelijke teleurstelling, die
Uw stilzwijgen haar berokkend heeft.
De Voorloppige Synode te Utrecht had juist
met het oog op het besluit Uwer Synode, om
een volgende maal te Leeuwarden saam te
komen, ook hare zijds besloten, de eerstvol-
gende Synode naar Friesland's hoofdstad saam
te roepen, ten einde daardoor de mogelijke-
heid te doen geboren worden, dat beide Syno-
den, in eenzelfde plaats vergaderd, de aange-
knoopte onderhandelingen te gereeder tot een
goed einde mochten brengen.
Ze nam dit besluit, niet als zag ze voorbij
dat Uwe Synode niet elk jaar pleegt saam te
komen, maar omdat ze kennis droeg van het
besluit der Kampensche Synode, dat, zoo ook
maar twee Provinciale Synoden Uwerzijds
voortzetting der onderhandelingen wenschten,
de saamroeping der Synode zou worden ver-
vraagd.
En zie, nu komt onze Synode te Leeuwar-
den saam, en er is Uwerzijds niets.
Er is geen Synode; dus waren er ook geen
twee provinciale Synoden, die voortzetting der
onderhandelingen wenschten.
Er is evenmin een aanbieding uwerzijds als
deputaten, om de onderhandelingen, zoo al
niet voort te zetten, dan ten minste de voort-
zetting ervan voor te bereiden.
Er is zelfs geen enkel broederlijk woord,
om ons de aanleiding tot zoo ernstige teleur-
stelling althans te verklaren.
Geen Deputaat uwerzijds meldde zich aan,
en geen schrift wierd van u ontvangen.
Toch meende de Voorloppige Synode, dat
deze pijnlijke teleurstelling voor ons geen oor-
zaak kon noch mocht zijn, om ook maar één
enkel oogenblik het groote oogmerk, dat bij
onze onderhandelingen doelt was, uit het
oog te verliezen; en ze begreep, dat zelfs deze
droeve ervaring, voor haar geen aanleiding
mocht worden, om zich eveneens in een veel-
beteekend stilzwijgen terug te trekken.
Onze kerken spraken in te Rotterdam en te
Utrecht een overtuiging des harten uit, toen ze
voor Gods aangezicht u verklaarden, een voor
God zondigen toestand te zien in ons geschei-
den leven. Ze gaven slechts uiting aan wat
op den bodem des harten leeft, toen ze voor u
haar schuld beleden over zoo jarenlange on-
trouw, als waarvan onze gedeeldheid in niet
geringe mate een gevolg was. En het was haar
niet een woord der lippen, maar een wensch
der ziel, als ze u betuigden, te dorsten naar
hereeniging met alle gereformeerden in deze
landen; ook omdat een deel des lichaams nooit
gezond kan worden, zo lang het van zijn weder-
deel gescheiden blijft.
Ook op deze Voorloppige Synode spraken
daarom de vergaderde kerken met eenparigheid
van stemmen nogmaals haar ernstige bedoeling
uit, om hoe eer hoe beter tot hereeniging met
uwe kerken over te gaan.
Slechts waren zij van oordeel, dat het tot
niets leiden zou, om de onderhandelingen, die
de Synode van Kampen afbrak, na uw stilzwin-
gen, op den ouden voet te hernieuwen; vooral
daar niet mag ontweinsd, dat het jaar, dat over
deze onderhandelingen heenliep, deze heilige
zaak eer achter dan voortuit bracht.
Ook al blijven onze kerken gestand doen,
wat ze te Kampen verklaarden, en al zijn ze
bereid, om nog steeds op het toegangebodene
een geordend verband met uwe kerken aan te
gaan, toch waren ze van oordeel, dat ze u den
weg moesten ontsluiten, om de toen beproefde
hereeniging nogmaals te zoeken, maar nu op
broederen grondslag.
Het is daarom dat onze Synode U thans
komt verklaren dat de vergaderde Nederdutch-
sche Gereformeerde Kerken niet alleen bereid
zijn, maar er hartelijk naar verlangen, ja, het
plichtmatig achten, om zich, hoe eer hoe beter
met Uwe Kerken Classicaal en Synodaal te
vereenen op den grondslag van eenheid in
Gereformeerde Belijdenis en in Gereformeerde
Kerkregering.
Harerzijds stellen zij dus thans geen ander
beding, dan dat de vereenigde Kerken de Drie
Formulieren van Eenigheid der Gereformeerde
Kerken als accoord van kerkelijke gemeenschap
zullen eeren, en dat deze Gemeenschap gere-
geld zal worden naar de beginselen van Gere-
formeerde Kerkregering, gelijk die in onze
oude kerkenordening zijn uiteengezet.
Niet wetende, of wellicht Gij reeds als De-
putaten over een hereeniging op zulk een
grondslag zoudt kunnen onderhandelen, heeft
de Synode harerzijds de Deputaten voor deze
aangelegenheid gecontinueerd, met wie uwer-
zijds gecorrespondeerd kan worden onder het
adres van Prof. Dr. F. L. Rutgers te Am-
sterdam.
Zelfs besloot de Voorloppige Synode nog

een stap verder te gaan, en niet alleen dezen
nieuwen grondslag voor onderhandeling U aan
te bieden, maar om ook met de ernstige bede
tot U te komen, dat door Uwe Kerken toch
even warm als door hare Kerken naar een
spoedige hereeniging mocht worden gestreefd.
Een bede, die ze als Uw mindere in getrouw-
heid, U brengen komt in den Naam onzes
Heeren; want de eere Zijns Naams is het, die
bij onze gedeeldheid schade lijdt.
Een bede, die ze, U op het harte bindt,
omdat zowel uwe als onze Kerken een hooger
geen zegen derven, zoolang de zonen van
een zelfde huis niet samenwonen.
En een bede eindelijk, die ze u niet minder
voor de conscientie legt met het oog op de
toekomst van ons volk en vaderland, omdat
de overtuiging bij haar vaststaat, dat ons volk
niet weer kan opbloeien, tenzij de Gerefor-
meerde beginselen weer veld winnen, en het
veldwinnen dezer Gereformeerde beginselen
gestuit en belet is, zoolang de belijders van
deze beginselen zelfs kerkelijk tegenover elkan-
der blijven staan.
En hiernaede deze heilige, teedere zaak aan
de gunste onzes Gods, en uwe broederlijke
liefde aanbevelende, blijven wij met heilbede,
Uw dw. br.,
De Synode voornemend,
Ds. A. KUYPER, Praeses.
Ds. G. VAN GOOR, Assessor.
Ds. H. HOEKSTRA, Pr. Abactis.
Ds. J. H. FERINGA, Sec. Abactis.
Dit schrijven zal worden gezonden aan
heeren deputaten van de Synode van Kampen
voor de hereeniging met een 400 exem-
plaren voor de kerkeraden der Chr. Geref.,
terwijl ook aan onze kerkeraden een exem-
plaar zal worden toegezonden.
Verder werd deze zitting gewijd aan de
behandeling van wat betrekking had op den
dienst des Woords.
Uit het rapport over de gehouden examina
bleek, dat 19 candidaten bij het peremp-
toir waren geslaagd en 2 personen op Art.
8 D. K. waren toegelaten. In plaats van
Dr. v. d. Bergh en Dr. Geesink werden
Dr. Schot Ds. Klaarhamer tot deputaten
voor de examina benoemd.
Bij afwijking van een examinandus, zal
voor de toelating tot een nieuw onderzoek,
geen bindende termijn worden gesteld,
evenmin als voor het uitbrengen van een
vernieuwd beroep door een kerk op een
zelfden predikant.
De beslissing van deputaten, waarbij een
broeder in de classis Harderwijk bij een
examen naar Art. VIII was afgewezen,
werd gehandhaafd.
Zoolang iemand in een classis afgewezen
is, zal hij ook in andere classis niet mo-
gen optreden.
De onderzoeken naar Art. VIII zul-
len voortaan worden gehouden door depu-
taten voor de examina, hierin bijgestaan
door vier ouderlingen. Scriba van depu-
taten is Ds. Sikkel.
Aangezien de huwelijksbevestiging tot
de bediening des Woords hoort, was de
Synode van gevoelen, dat dit niet door een
ouderling kon geschieden.
6e SESSIE
op Donderdag 26 Juni na den middag.
De behandeling van wat betrekking heeft
op den dienst des Woords voortzettend,
sprak de Synode uit, dat oefenaars zijn
te beschouwen als lidmaten, die in de ver-
gadering der geloovigen niet het Woord
bedienen, maar slechts een stichtelijke toe-
spraak houden en er mitidsen geen ambt
van oefenaar bestaat, waarom voor hen
geen instructie kan worden gegeven.
Op een vraag omtrent den doop van
kinderen wier ouders zelf ongedoopt bleven
antwoordde de Synode, dat zij de verant-
woordelijkheid voor zulk een doop niet op
zich kan nemen.
De wijze waarop de openbare belijdenis
zal worden ingericht, zal men laten in de
vrijheid der kerken. Zij die verzuimen
belijdenis te doen, zullen worden vermaand.
Afwijking van den regel dat ouders hun
kinderen naar de inrichtingen van bijzonder
onderwijs zenden, achtte de Synode in be-
paalde gevallen denkbaar. Boekencensuur
achtte zij niet meer van onzen tijd.
De Synode meende niet in het voetspoor
der Roomsche kerk te mogen treden, door
op het stuk van Zondagsrust allerlei bizor-
dere regels te stellen voor wat al dan
niet geoorloofd is.
Het rapport omtrent Zondagsrust, in
verband met werkgevers en werkliefden was
tegenwoordig van het overvloed van Dr. Van
den Bergh, niet ingekomen.
Ook de godsdienstoefening op den Goeden
Vrijdag, zal blijven in de vrijheid der
kerken.
Omtrent den dienst der barmhartigheid
werd uitgesproken, dat de diaconale con-
ferenties geen ander karakter hebben dan
van samenkomsten van particuliere personen,
die wel in het ambt staan, maar evenmin
als herders en leeraars op hun „predikanten-
conferenties”, besluiten kunnen nemen die
bindend zijn voor de kerken.
Om het gezamenlijk optreden der dia-
conen meer in kerkelijk spoor te leiden,
achtte de Synode wenschelijk, dat diaconen
met adviseerende stem op de classis komen.
Waar de gezamenlijke kerken stichtingen
van barmhartigheid in het leven roepen en
deze stichtingen op naam moeten staan
met de gevolgen van dien, adviseerde de
Synode contractueel te handelen door, hetzij
een „Kerkelijke Kas” van een plaatselijke
kerk, hetzij een dergelijke vereniging
ad hoc.
De zorg voor het onderwijs van schip-
perskinderen en kinderen uit een Roomsche
en ongelooovige omgeving, door middel van
een in Helmond te stichten kostschool, achtte
de Synode niet tot hare competentie te be-
hooren. Toch meende zij de aandacht der
kerken te moeten vestigen op en hare barm-
hartigheid te moeten inroepen voor de zeer
hulpbehoevende kerken in Brabant, met

name Helmond, waar het een zeer bange
worsteling is om te blijven bestaan.
Aan de broeders A. H. de Hartog, G.
v. Goor en W. Geesink werd opgelegd een
volgende Synode te dienen met een rap-
port over de verhouding van kerk en school.
Bijbeluigaven te hebben in de heden-
daagsche taal en spelling achtte de Synode
wel wenschelijk, doch zulke uitgaven zelf
ter hand te nemen min raadzaam.
Ook het zingen van berijmde pericopen
uit het Nieuwe Testament bij de godsdienst-
oefeningen, werd onraadzaam geacht.
7e SESSIE
op Vrijdag 27 Juni.
Deze laatste sessie werd, met een kleine
tusschenpoos, van des morgens half negen
tot des namiddags drie uur gehouden.
Allereerst werd besloten, dat predikers
uit kerken van min vaste formatie onbe-
voegd zijn tot de bediening des Woords
der Sacramenten in onze kerken en
daarin niet beroepbaar, dan na onderzoek
der classis in overleg met deputati Synodi.
De zaak der „Vrije Gemeente” te Lem-
mer werd nog niet rijp geacht voor be-
slissing.
Dr. v. Goor en Dr. Geesink werden be-
noemd tot deputaten voor de onderhande-
lingen met kerken van min vaste formatie
en aan hen in die qualiteit opgedragen te
handelen namens onze kerken met de Vrije
Gemeente te Heerde.
Uit een rapport in zake de hereeniging
met de kerken van wijlen Ds. Ledeboer
bleek, dat deze zaak niet veel gevorderd
was en werd besloten twee deputaten te
benoemen om eventueel eene meerdere ver-
gadering dezer broeders bijtewonen en daar
te onderhandelen.
In een zaak van Bedum was men van
oordeel, dat de Synode de noodige geve-
vens ontraken om een beslissing te nemen,
waarna deze zaak werd opgedragen aan
deputaten.
Een bezwaarschrift van Br. v. Baren te-
gen een besluit der classis Leiden c. a. werd
als praematuur, naar die classis geren-
voeyd en evenzoo een bezwaarschrift van
broeder C. Hardeman te Maartensdijk, naar
de classis Amersfoort.
Nadat de voorzitter een woord van dank
had gericht tot de toehoorders voor hun
betoonde belangstelling en hun voorbidding
ook voor onze kerkelijke zaken had verzoekt,
ging de Synode over tot een zitting met
gesloten deuren ter behandeling van de
zaak Ds. Raman, beroepen bij de kerk van
Oosterbeek.
Het resultaat der bespreking was, dat
de Synode verklaarde, dat de beschuldig-
ingen tegen Ds. Raman ingebracht niet
genoegzaam gestaafd zijn om elke verdere
onderhandeling tot toelating in den dienst
des Woords bij onze kerken af te breken;
dat zij adviseerde aan de classis Arnhem
c. a. het beroep door de kerk van Ooster-
beek, als zijnde uitgebracht op een niet
in onze kerken beroepbaar persoon te
improberen en eindelijk, dat zij besloot
voor het geval tot genoemde classis het
verzoek kwam Ds. Raman in onze kerken
beroepbaar te verklaren, door deputaten
Synodi voor de hereeniging met de Christe-
lijke Gereformeerden een onderzoek naar
hem te doen instellen.
Nadat de Synode weer in gewone zit-
ting was overgegaan, werden als deputaten
voor de diaconale werkzaamheden benoemd
Dr. Wagenaar en Ds. Sikkel; nam de Syno-
de met dankzegging in ontvangst een
geschrift van Dr. Wagenaar over „het Ambt
aller geloovigen”, waarvan de vervaardiging
hem door de V. S. van Utrecht was op-
gelegd en werd bepaald, dat de kerk van
's-Gravenhage de volgende Synode D. V
in September van 1891 zal saamroepen.
De kerk van 's-Gravenhage werd ge-
machtigd voor de komende Synode ad-
viseurs te kiezen en, als het God den Heere
mocht goeddunken in den loop van deren
zomer ons vaderland met krankheid te be-
zoeken, de kerken tot een algemeenen bede-
dag op te wekken.
In een slotwoord sprak de voorzitter zijn
wensch uit, dat wanneer een volgende jaar
de Synode te 's-Gravenhage werd gehouden,
men niet zou hebben te klagen over stil-
stand in het werk der reformatie. Tevens
waarschuwde hij met nadruk tegen het
valsche dolentisme. Hierbij waren twee
klippen te mijden, die van het separatisme,
waarbij de historische lijn verbroken en
met het verband Gods geen rekening werd
gehouden en die van het romanisme met
het absolute kerkbegrip.
Nadat Dr. Van Goor den voorzitter den
dank der vergadering had gebracht voor
zijn uitnemende leiding, ging deze voor in
een hartelijk gebed om, nadat nog eens
saam was gezongen, de tweede Voorloppige
Synode van Nederd. Geref. kerken voor
gesloten te verklaren.
W. GEESINK.
Uit de Pers.
Toen Ds. Biesterveld uit Gorkum zou ver-
trekken, sprak hij de kerk, wier Dienaar hij
was, een woord ten afscheid toe, dat op veler
verlangen het licht zag, en ten titel draagt:
„Dat zij dit gebed houdt.”
Hierin zegt hij met het oog op de Belijdenis
onzer Gereformeerde kerken dit:
In het bijzonder leggen wij in dit uur den nadruk
op het onbevleed en onbespreekt houden der goede
belijdenis, die de gemeente voor vele getuigen be-
deent.
Ja, zij heeft een goede belijdenis! God gaf haar den
schat van Zijn Woord. Dat Woord is Zijne openbar-
ing; de heiligmaking Zijner verborgenheden. Daarin
wordt ons gesproken van Vader, Zoon en Geest in
wezen, plan, werk en gave. Gansch die Schrift is
Gods openbaring in woord en in feit. Zij leert ons
wat wij hebben te gelooven, en wat wij hebben te
doen. Van haar, die lehrten der Godskennis, kan
niet te veel goeds worden gered. Zij is niet maar
hoog worden gesteld. Zij is niet maar toetstet tot

het goud onzer kennis wel echt is, maar de mijn
zelf, waaruit dat goud moet gedolven. Zij is de bron
hiet, levend water houd, dat onzen dorst kan
lesschen.
En nu heeft God nog meer gedaan.
Kort geleden beraden wij het, dat Hij den Helli-
gen Geest uitsloot in het midden der gemeente. Het
ambt van dien Geest, zou zijn, dat Hij trouwte in het
schenken der rijste gaven, maar ook dat Hij leiden
zou in alle waarheid. Hij zou indachtig maken wat
Het Woord heeft gezeegd. Hij zou de waarheid der
Schrift brengen tot het bewustzijn van de gemeente.
Niets buiten de Godsopenbaring, dat zou de leuze
van zijn arbeid zijn.
Als ge naar buiten gaat in den oogsttijd, dan ziet
ge de goudrijke korenzaai vol vedaame korrels. Geheel
die aar, met al haar korrels is de ontwikkeling van
een korrel die aan den grond werd toevertrouwd.
Niets vreemds werd er aan toegevoegd; geheel kwam
die aar uit dien korrel. Alleenlijk moet die korrel
sterven in de aarde, bevochtigd worden door den
milden regen, beschenen worden door de koesterende
zonnestralen — en zoo schiet de wortel naar beneden,
ronde zich straks het sprietje boven den grond, groeit
dat sprietje op tot een aar, die zelfs door den Noordwind
vaster werd en degelijker in kracht.
Zoo ging het met de goede belijdenis van 's Heeren
gemeente. Niets was aan haar zijn, dat vreemd is
aan het Woord Gods. Dat Woord is die korrel,
waarin die aar moet groeien. Maar zou die aar zich
ontwikkelen, dan moest het Woord gegeven aan die
gemeente, en onder bedauwing en koestering des
geestes ontkiemen, ontwikkelen. Zelfs de stormwind
van dwaling moest dienen de aldus groeiende belijdenis
vaster te doen wortelen. Aldus volbracht ook de Hellige
Geest zijn ambt. Hij maakte in den loop van achten
eeuwen de waarheid aan de gemeente duidelijk. Hoe
langer zoo helderder werd die belijdenis bij alle
bespreking van Ariam, Sabellian, Pelagian of Papiet.
En nu staat zij daar voor ons als een gave des Geestes.
Zouden wij niet allereerst hier mogen denken aan de
belijdenisschriften der Gereformeerde Kerken in dezen
land? Naar die, die zoo helder de grondgedachte der
Hellige Schrift vertolken, de eere Gods bovenal, hebben
immers de liefde van ons hart?
En wat ons nog niet duidelijk is uit den Woorde
Gods — God zal het duidelijk maken en vorm geven
in uitgesproken belijdenis, om de gemeente rijp te
maken voor de volle kennis Gods.
De arbeid aan die Belijdenis ten koste te
leggen, is dan ook nog op verre na niet ten
einde gebracht.
Ook op dit gebied heeft de gemeente zeer veel te
doen. Hare belijdenis wordt meer dan ooit betreden.
Alle oude ketterijen duiken in nieuwen vorm op. Pe-
lagianisme en Arminianisme vliegen naar den voor-
grond. De kritiek werpt zich op of in staat ongeloo-
ven den vorm, of met soet vromen gelast trachtend het
Woord Gods te verzakken, of het zijn plaats als be-
ginsel van kennen en belijden te ontnemen. Nog an-
deren, en hun getal is waarlijk niet gering, willen der
gemeente geheel en al het recht van belijdenis be-
troeven. Schijnbaar komen zij op voor de eere der
Schrift — meenen dat een belijdenis strijd met hare
Schijnbaarheid. Zij willen waken voor vrijheid, en
algemeenheid. Zij willen waken voor vrijheid, en
leggen ons de vraag voor: wil ik die menschen dan
binden in hunne conscientie, verbieden vrij te zijn?
Zelfs beschuldigen de zondelingen ons dat wij in plaats
van den paus te Rome, een papieren paus hebben ge-
kozen, om over ons te heerschen.
Tegenover dat alles handhaven wij de gedachte dat
de gemeente, ja zij alleen het recht van belijdenis heeft.
Zij heeft de macht om het Woord te bewaren en uit
te leggen.
Het is noodig dat zij een belijdenis heeft, ten be-
wijze dat zij de waarheid in zich heeft opgenomen
en opdat ketterij worde ontmanteld, en uit het midden
der gemeente worde gewaard. Vol gezag moet die
belijdenis hebben in het midden der gemeente.
Wie het anders wil, bezigtigt zich aan de historie,
miskent het werk des Geestes, en een actualien
eveneens, wil in trotschen eigenwaan dat werk ver-
betteren.
„Houdt dit gebed”, zoo klinkt onze vermaning vooral
op dit gebied. De gemeente waken dat zij haar goed
niet worde weggeroofd. Wij hebben die erve van
onze vaderen gekregen, en mogen haar niet verkwis-
ten, maar moeten haar zuiver en verrijkt overgeven
aan ons nageslacht. De gemeente heeft die belijdenis
afgelegd voor vele getuigen. Zij was steeds getuige
en martelaar. Die twee woorden betekenen in het
Grieks hetzelfde. Moet het zijn, dan ook „martela-
res” en „altijd getuige”. Zij leere en leve naar het
goddelijk gebed, en zij in woord en in werk een licht
van den Heere. Zij waken door tucht voor verontrein-
geling hare erve. De belijdenis is het voornaamste
goed der gemeente. Voor haar offer zij alles op,
goed, eer, aanzien. Zoo doe ook 's Heeren gemeente
bier te lande! En hebben wij dan op het droeve ver-
schijnsel te wijzen, dat kerkelijk gedeel lid wat in
belijdenis en recht den is — o! dan zouden wij het
allen die belang stellen in Sions welvaren, willen toe-
roepen: denkt bovenal aan het goed dat gij gemeen-
schappelijk bezit. En zal dat goed niet slechts bewaard,
maar ook verrijkt worden, dan is noodzakelijk de
samenwoning aller belijders in één organisch verband
dat werkt naar 's Heeren wil. Niets mogen wij prijs
geven van wat God in woord, belijdenis of historische
leiding ons gaf, maar evenmin krampachtig vasthou-
den wat zonder schade, om de broeders te winnen,
kan losgelaten worden.
Dat er een verdriet der liefde ontstond, wie de
minste zou zijn, en de eenheid der gemeente zou
spoedig openbaar worden.
Ook dit laatste heeft onze volle instemming.
De belijdenis en niets dan de belijdenis; dus
ook de belijdenis van de beginselen onzer
Gereformeerde kerkordering; moet de band
der vereeniging van alle Gereformeerden in den
lande zijn.
KUYPER.
Officieele berichten uit de Ned
Geref. kerken.
AUGUSTINUSGA-SURHUIZUM, 4 Juni. Na weder
drie maanden wachters mogen wij met harte-
lijke dankzegging de volgende giften voor de
schuldelding wegens den bouw van kerk en
pastorie vermelden.
Door Ds. H. te Utr. van Meij. N. f 1 en uit
de coll. in de Oosterkerk op 8 Dec. II. f 1;
van J. M. v. d. P. te Egm. a/Z. dankloof f 2.50;
N. N. te Harl. f 2.50; door H. K. te Rott.
van N. N. f 2; van de kerk te Delfshaven
f 10; door P. G. te Delft gecollecteerd f 1 en
door Ds. R. te Amst. van Zr. T. M. f 2.50.
Met bescheidenheid blijven wij de hulpe der
kerken en der broeders en zusters vragen. Mocht
de overvloed van anderen zijn om ons gelrek
te vervullen!
Namens de kerkeraden,
W. MAAN, V. D. M.
R. S. ZIJLSTRA, oud. te August.
A. J. VERSTRA, oud. te Surh.
De financieele commissie der classen Haar-
lem—Alkmaar tot ondersteuning der noodlij-
dende kerk van Anna-Paulowna bericht met
hartelijke dank de ontvangst der volgende
giften, ingezameld door den heer G. W. Ak-
kerhuis Sr.:
te Utrecht van Wed. W. B. f 1, G. H. B.
f 2.50, J. d. K. f 1, J. H. f 1, P. & A. f 2.50,
H. H. f 1, Ds. G. R. f 1, J. A. H. f 2.50,
m. f 4.00, A. W. V. B. f 2.50, v. A. v. W.
f 2.50, dames K. f 5, J. W. f 1, G. J. v.
D. f 1, H. v. D. f 2, Juffr. P. B. f 1, J.
G. f 1, N. G. G. f 2.50, me A. S. f 1, H.
v. D. f 1, J. B. C. f 0.50, C. v. K. f 1, V.
G. f 3, me M. W. f 1, G. K. f 1, W. J. N.
f 1, J. A. Z. f 1, W. v. d. H. f 1.50, Wed.
de L. f 1, B. S. f 1, C. v. L. f 1, J. G. f 1,
J. J. T. Az. f 1, A. G. W. f 1, J. R. f 1, J. J. B.
1, M. C. V. f 1, P. v. Z. f 1, G. v. D. f 1,

H. A. V. O. f. 0.50, D. R. f. 1, R. H. f. 1, J. C. v. D. f. 1, M. O. f. 0.60, E. H. v. N. f. 1, Wed. H. M. f. 2.50, Meij. B. f. 1, T. v. d. R. f. 2.50, B. J. G. f. 1, R. E. f. 0.50, D. A. f. 30, Te Leiderdorp van Ds. G. V. f. 1, D. S. f. 1, G. Z. f. 1, P. K. v. d. G. f. 1, J. v. L. f. 1, G. v. D. f. 1, N. N. f. 0.50, N. N. f. 0.50, P. V. f. 1, J. J. K. f. 1, P. K. f. 1, N. N. f. 0.50, C. R. f. 1, N. V. B. f. 1, S. R. f. 1, W. v. D. f. 1, H. A. P. M. f. 1, N. T. f. 0.50.

Deze lijst wordt vervolgd.
Met hartelijke aanbeveling van de kerk van Anna-Paulowna in de milddadigheid der broeders.

De finant. comm. voorn.
Ds. W. DEN HENST te Helder.
C. GROOT te Wormer.
P. BOUWENS te Broek v. L.

HEMELUM, MIRNS en BAKHUIZEN, 9 Juni. Voor de nooden en behoeften der kerk alhier, ontvingen wij op de door ons verzonden circulaire de volgende liefdegaven: Van de kerk te Delft f. 10, Bodegraven f. 5.25, 's Gravenhage f. 25, Dockum f. 14.02, Lollum f. 7.50, Genders f. 1.60, IJsselstein f. 1, Middelburg f. 5, Oosterbierum f. 4.10, Amsterdam f. 35, Loozenhouw en Schetens f. 8.50, Oosterend (Friesland) f. 3, N. en Z. Scharwoude en Oud-Karspel f. 4.15.

Aangaande de circulaire moeten wij de broeders en zusters een woordje mededeelen. Wij stelden u daarin onzen nood voor ogen en drukten u op het harte ons te steunen met een offer voor eene pastorie, niet waar? Onderwijl leeft er in de harten der broeders te Wams eene gedachte, met Hemelum c. a. te combineeren om gezamenlijk een leeraar te beroepen. Elkanders geringe krachten hierin den doorslag gevende, komt men op eene vergadering in die zaak overeen, op beding van goedkeuring der classis. Deze blijkt de zaak genegen te zijn. Nu is de vraag, wie zal, zoo God ons in zijne ontferming een leeraar geeft, deze in zijn midden hebben? Ieder wenscht zulke gaarne.

Bij loting valt het aan de kerk van Wams ten deel. Deze moet nu voor de pastorie zorgen. Deze nood is dus op dit oogenblik voor de kerk van Hemelum vervallen. De Heere gebiedt over deze combinatie zijnen onmisbaren zegen, en zij het Hem alleen tot eere. Zoo blijkt nu ook alweer uit deze zaak, dat Gods gedachten hooger zijn dan onze gedachten. Maar, lieve broeders! denkt nu niet, nu is de kerk van Hemelum geheel aan den nood ontsneden. Op deze arme kerk rust nog een schuldenlast van f. 2800 voor grond en kerkgebouw. Ja, de Heere draagt in zijne ontferming en trouw deze arme kerk met hare schuldenlast, anders, ge begrijpt het, kwam deze kerk in dien nood om. Houdt daarom, broeders en zusters, die uwe kerk meer bevoorrecht moogt zien, uwe schouders niet terug om iets van die schuld te dragen. De kerken, die ons gedachten, brengen wij onzen hartelijken dank, en ons dankt, het zal hun even genoeglijk zijn, zij hun liefdeoffer tot wat leniging van den nood dezer kerk, hebben bijgedragen. Dat wij in al onze nooden maar niet op den mensch, maar alleen op den Heere mogen vertrouwen, want Hij doet boven bidden en denken wel aan zijn arm volk. Wij prijzen den Heere ook alleen, en al zijne weldadigheden en trouw aan ons bewezen. Hij vervulde onzer aller harten, lieve broeders en zusters, met zijne liefde, dat geve de Heere, en dan zeker mogen wij nog eens vermelden, voor alle arme kerken, maar ook voor de kerk van Hemelum c. a. tot prijs en eere van onzen Heere en Verlosser, dat den schuldenlast is opgeheven.

Het bestuur der veren. K. K.
H. J. KEULEN, voorz.
K. BOUMA, secr.

Voor Kinderen.

OLAF DE NOOR.

XV.

De Volksvergadering.

Als een loepend vuur ging weldra 't gerucht door heel het land, ja nog verder, van hetgeen bij de Skerry-rotten was geschied. Overal werd er van gesproken en iedereen was ontsteld over zoo iets ongehoord. De meesten, niet recht wetend wat er gebeurd was, konden niet begrijpen hoe de jonge koning tot zoo iets was gekomen. Doch in veler harten verwekte de waarneming op de priesters bitteren haat en toorn tegen Olaf en al de zijnen.

Wat de bisschop er van zei, of hij de daad goed dan wel afkeurd, wisten we niet. Zeker is, dat Olaf en zijn vrienden heel goed begrepen, hoe nu de kogel door de kerk was, om zoo te zeggen, en er geen tijd te verliezen viel. Kreeg het Christendom niet spoedig en alom de overhand, dan zou het Olaf gaan als eens zijn vader. Hij zou van den troon worden gestooten en een ander er op gaan zitten. Ontvreden lieden die daartoe konden helpen, waren er thans maar al te veel.

Bisschop Sigurd begreep dit ook en tevens hoe 't dan nog wel zeer lang kon duren eer er weder een zoo goede gelegenheid kwam om het Christendom in Noorwegen te voeren. Hij drong er daarom bij Olaf op aan spoed te maken en deze, die zelf niets liever wilde, zond wederom zijn boden uit. Zij moesten alle bezitters van landgoederen, alle edelen en vrije mannen, oproepen tot een groote vergadering. Deze zou worden gehouden te Mære, de plaats waar een groote en beroemde tempel der goden stond met hun beelden, reusachtig groot van hout en fraai gesierd, er in.

De bepaalde dag, 't was in 't midden van Mei, brak aan. Reeds vroeg in den morgen zag men van allen kanten langs de bergpaden het volk de vlakke naderen, waar de tempel stond. Edelen van hun knapen en dienaren vergezeld, kloekte zeevaarders, die reeds menigen reestocht hadden gemaakt, krijgslieden gehard in den strijd, allen welgewapend en in hun beste kleeding. Eindelijk was geheel de vlakke vol van mannen; nog telkens kwamen er meer.

In het midden vlak voor den tempel hadden zich Olaf, zijn krijgsversterken en trouwe vrienden gelegerd. Bisschop Sigurd was bij hem, en droeg de kleeding die hem als een leeraar der Christenen deed kennen.

„Er zijn er velen,” sprak Sigurd, de veldheer; „en niet allen vertrouwt ik. Ik heb kwade woorden hooren spreken. En vooral vrees ik dien grijzen edelman Yrar, den Ijzerhaard. Hij was steeds een groot vriend der priesters en zal het niet vergeven dat zij ter dood zijn gebracht.”

„Vrees niet, o koning, en al zij Christenen,” sprak bisschop Sigurd. „Zij kunnen ons niet deren. God zal met ons zijn, en wij zullen overwinnen.”

Tegen den middag klonk het geschal van een bazuin, die allen samenriep. Er was een groote tent opgeklagen, waarop de vlag des konings wapperde. Op die vlag was een raaf afgebeeld. Het volk geloofde dat dit vaandel geween was op een enkelen namiddag, door de drie dochters van een koning, die inouden tijd had geleefd. Ook meende men, dat als de Noeren een overwinning behaalden, de raaf klapwiekte met de vlerken, en ze droef liet hangen als het leger de nederlaag leed.

Voor de tent, op een verheven plaats, stond koning Olaf, in een blinkende wapenrusting en een koperen helm op het hoofd, van 't welk de lange, goudblonde haarlokken op zijn schouders vielen. Hij droeg een lang en sierlijk zwaard; een knaap die achter hem stond hield 's koning strijdbijl. Allen, die den jongen vorst aanschouwden, zooals hij daar stond, gelijk eertijds koning Saul, 'schooger dan al het volk' van gestalte, bewonderden de fiere houding en de schoone gedaante van den jongen vorst.

Aan zijn rechterhand stond bisschop Sigurd in priesterlijke kleeding, het hoofd ontbloot en een kruisbeeld in de hand. Rondom die beiden bevonden zich de trouwe bevelhebbers, edelen en ridders, die met Olaf lief en leed hadden gedeeld. Allen waren wel gewapend. Trouwens er was in heel de vergadering geen man, uitgenomen de bisschop, die niet een zwaard, een dolk of een strijdbijl bij zich droeg. Ongewapend liep een vrij man zelden of nooit. „Mannen!” zoo sprak de koning; „ik heb u hier bijeen geroepen om nieuwe en groote dingen te vernemen.”

Allen drongen open, ten einde geen woord te verliezen en Olaf ging voort: „Gij allen weet hoe ik, na veel moeiten en omzwervingen, eindelijk weder den troon mijns vaders heb beklommen. Gij hebt mij met vreugd ontvangen, en uw hulp heeft mij in staat gesteld zonder veel strijd weder in het rijk te komen dat aan mijn vader was ontroofd. Daarvoor zeg ik u allen dank.”

Maar er is, terwijl ik in het vreemde land was, nog meer geschied, 't welk ik wil dat gij weten zult, opdat gij moogt oordeelen als wijze mannen en niet meenen dat ik door mijn jonkheid dwaze stappen heb gedaan die later konden rouwen. Hier is bisschop Sigurd, die uit het land der Denen tot ons is gekomen; hij zal u zeggen wat geschied is; hoort naar zijn woorden!”

Nu trad de bisschop vooruit. Er liep een gemompel dat weinig goeds spelde, doch weldra werd het weder stil. Duidelijk en met krachtige stem liet Sigurd zich hooren. Hij deelde mee wat er met Olaf en zijn volgers was geschied; hoe zij onverwacht en ongedacht hadden vernomen, dat de goden ijdelheid zijn, en alleen de God, die den hemel en de aarde gemaakt heeft, aanbidding en eere waard is. Daarom, zoo sprak de bisschop hebben zij de valsche goden weg geworpen en zich bekeerd tot de levenden God. Krachtig wakte hij nu al 't volk op dat voorbeeld te volgen en zich niet langer te verlaten op hetgeen niet verlossen kan. Hij stelde hun voor wat winst voor tijd en eeuwigheid het hun zou brengen als zij Christenen werden, en wat schade zoo zij in hun blindheid volhardden. Nog dezen dag, zoo sprak de bisschop, kunt gij over uw wel of wee beslissen.

Diepe stilte heerschte een oogenblik toen Sigurd had uitgesproken. Weldra echter ontstond er beweging, en begon ieder met zijn naaste te spreken. Intusschen waren Olaf en de anderen in de tent gegaan, om straks tot het volk terug te keeren.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Ned. Gerel. Kerken.

BEROEPEN: Kolkum, W. Mulder Jr. te Harderwijk. — Hilversum, L. Adriaans te Zeist.

BEDAKT: Giesem-Nieuwkerk, J. J. A. Ploos van Amstel te Reims. — Vlaardingen, J. J. A. Ploos van Amstel te Reims.

Christelijke Gereformeerde Kerk.

DIREKTIELEN: De Lier (bij Delft), W. de Jonge te Zalk c. a., J. P. Taselaar te Weesp en D. Thibben te Weesp. — IJerske, J. P. Taselaar te Weesp. A. Mulder te Bolnes en E. Kropveld te Alblasserdam c. a.

BEROEPEN: Jerske, E. Kropveld te Alblasserdam c. a.

BEDAKT: Wisskerke c. a., J. W. Gunst te Brouwerhaven.

Synodale Genootschapskerk.

DIREKTIELEN: Aalten, Melen te Kolijnsplaat, Westerbeek van Botten te Serooskerken en Prins te Lexmond. — Scheemda (alph.), H. Doornbos te Kollum, H. J. André Douwes te Dwingelo en F. Pijper te Berkhout.

BEROEPEN: Vlaardingen, H. ten Kate te Harderwijk. — Amsterdam (vac. A. Wartanus), A. J. Th. Jonker te Elken. — Gorinchem, D. H. Th. den van Velzen te Sarbuiterveld. — Tjarnaweer, H. v. d. Brink te Oosterbierum. — Maastricht, H. ten Kate te Harderwijk. — Venhuizen, H. L. Knipphuis, cand. te Abbekeer. — Kastrium, G. A. Reede te Zuid Scharwoude. — Serooskerken, H. Damsé te Zein. — Kropveld, T. Eppens, cand. te Groningen. — Waaswijk, Th. P. Bergema te Winterswijk. — Moontkendam, T. Rinsse te Oudeja (N. O. en N.). — Wier en Oosterhemelen, T. Eppens, cand. te Groningen. — Sauwert, W. van Sloen te Makkum c. a. — Waperveen, J. Kijstra te Engelum. — Uteriep, H. L. Knipphuis, cand. te Abbekeer. — Tervel, L. J. van Hoorn te Schierpenzeel. — Alkerveen, (Gr.), C. F. M. Deelman te Tricht. — Catrium, A. G. Reede te Zuid Scharwoude.

AANGENOMEN: Tjarnaweer, Hazeltot te Blijham. — Bergeijk, J. Mouthaan te Rotterdam.

BEDAKT: Berlicum, H. Bootsma te Zoetermeer c. a. — Engewierum, L. Balk te Gripskerk. — Helvoort, J. J. Sanders te Lichtenvoorde. — Herwijnen, P. van Willenswaard cand. te Schinshoven. — Bussum, J. G. Reuse te Vlisningen. — Opinde, L. D. G. Krol te Weidum. — Orghounden, C. J. Leunmans te Oudeveen. — Well en Ammerlaan, N. P. Fockens te Schelluinen. — 's Gravenhage, W. Bosch te Andijk c. a. — Ammerlaan (td. Gouda), H. L. Knipphuis, cand. te Abbekeer. — Zevenbergen, P. S. Meerburg te Kethel en Spaland. — Worm (td. Sneek), R. Jaarsma te Balk. — Wirdum, G. Salmons te Nieuwe Pelela. — Wirdum, R. Jaarsma te Balk.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefdelijk verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 30 Juni j. l., ten bedrage van f. 1.20, per postwissel over te maken.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

J. A. WORMSER,

Directeur-Uitgever.

Amsterdam, Juli 1890.

Advertentien.

Heden overleed tot onze diepe droefheid, mijn hartelijk geliefde echtgenoot en der kinderen zorgvolle vader,

BOUKE K. WIJBRANDI,

in den ouderdom van 38 jaren en 4 maanden, waarvan ik ruim 16 jaren door den band des huwelijks met hem mocht vereenigd zijn.

Na eene hevige ongesteldheid van slechts 4 dagen ontsiep hij met de betuging op de lippen, dat hij mocht ingaan in de ruste, die er overblijft voor het volk van God. Dit zij ons troost in dit smartelijk verlies.

Wed. F. WIJBRANDI — ELGERSMA en kinderen.

Hijdaard, 25 Juni 1890.

Kennitzing van familie, vrienden en bekenden.

Vrije Universiteit.

De algemeene vergadering behooft weer tot het verleden. Het was, als reeds zoo vele malen, een verkwikkend samenzijn. Van alle zijden van het land waren de broeders, en ook de zusters, saamgekomen, om met elkander te overdenken wat de Heere ons weer had geschonken in den verloop van jaarlijking, om met elkander te bidden en te danken; en ook om elkanders aangezicht te zien en hand te drukken.

De ure des gebeds onder leiding van Ds. Klaarhamer van Middelburg, gaf wijding aan de bijeenkomst. Voor zijne bereidwilligheid hierbij voor te gaan, en voor de uitnemende wijze, waarop hij zich daarvan weet, komt hem onze oprechte dank toe. Zijn schoone rede is nu gelukkig door den druk verkrijgbaar gesteld. De uitstekende leiding van Prof. Woljter bracht veel toe, om de vergadering opgewekt en interessant te maken. Vooral zijn voorwoord was zoo boeiend, zoo belangrijk, ook uit een geschiedkundig oogpunt. In weinig woorden gaf hij een overzicht, wat de Heere in de tien laatste jaren onder ons had gewrocht, hoe steeds de tegenstelling scherper getekend was geworden tusschen de Volks- en Staatssoevereiniteit der revolutie en de soevereiniteit in eigen kring onder oppersouvereiniteit Gods; maar hoe de Heere de strijders voor zijn heilig kroonrecht niet had beschaamd gemaakt, maar onderstund en genade geschonken. Maar bij het *velo gode* dat aldus te overdenken viel, was er rouw in het hart, *diepe rouw*; want de Heere had ons zooveel smart aangedaan. Op treffende wijze herinnerde hij ook daaraan, toen hij met zachtbare aandoening sprak over den dierbaren ontslapene, die eertijds als professor had moeten optreden en wiens plaats niet is aan te vullen, onzen zoo zeer betrouwen Dr. Van den Bergh.

Wel voegt het ons in deze te zeggen: „De Naam des Heeren is wonderlijk”. Ondoorgrondelijk zijn de oordeelen des Heeren, en onnaspeelbaar Zijne wegen. Het liefste wat men heeft, neemt de Heere vaak weg, alsof Hij toonen wilde, dat Hij alleen de Onmisbare is. Dit gevoel van rouw werd den geheelen dag gevoeld; ook weer aan den broederlijken maaltijd, toen menig woord aan de nagedachtenis van dezen Godzaligen man werd gewijd door hen, die hem het meest van nabij hadden gekend en reeds op jeugdigen leeftijd zijn vromen wandel hadden mogen gadeslaan.

Het zij mij vergund hieraan een enkel woord vast te knopen betreffende het „Van den Bergh-fondsje voor theologische boeken”. Met dankbaarheid erken ik hiervoor het navolgende te hebben ontvangen: L. C. G. f. 10, v. T. f. 2.50, Ds. F. J. J. M. v. d. P. f. 2.50, door Dr. P. Bakker, Rotterdam, van Wed. L. f. 2.50, Meij. Sch. f. 1, B. 50 cent, Wed. Th. geb. S. f. 40, B. en v. W. f. 2.50, Wed. M. (door Dr. Kuyper) f. 25, een overschot f. 30.50, te samen f. 113. Maar dat dit nog zeer weinig beteekent, zal een ieder licht gevoelen. Hoe gaarne zou ik wenschen, dat, door gemeenschappelijke arbeid, een somme gelds mocht bijeengebracht worden, om de boekrijken onzer minvermogende theologianten bij het verlaten der Universiteit een weinig aan te vullen. Zeer zeker zou het der kerken ten goede komen. De keuze der boeken zal steeds in overleg met de hoogleraren plaats hebben. Wie helpt hieraan mee? Zoowel door zelf te geven van het zijne, als anderen daartoe op te wekken!

Met blijdschap — ofschoon door de omstandigheden wat laat — mag hier nog gememoreerd worden, dat de heer A. G. Honig het doctoraal- en de heeren R. van Giffen en W. F. C. v. Lingen het kandidaats-examen in de theologie mochten afleggen.

W. HOFF.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan contribuenten: door den heer J. L. Jaspers te Rozenburg f. 25; door Dr. A. J. W. Monnik te Vorden f. 134; door den heer A. Zwaan te Egmond aan Zee f. 6; aan collecten: door den heer H. Seret te Hof van Delft, uit de kerkeraadsbijdragen der Ned. Ger. kerk te Delft f. 18.70; van de Ned. Ger. kerk te Winterswijk f. 8.12; van de Ned. Ger. kerk te Wommels collecten 20 October 1889 f. 11.87; aan schenkingen: door den heer J. van Loon namens de Chr. Jongel. vereen. te Nijkerk a/d. V. f. 51; door Ds. B. van Schelven, uit Heer Hugo Waard f. 2; door den heer J. Dirkmaat te Broek op Langendijk gevonden in het kerkerakje f. 2.50; door Ds. P. J. Wijmenga te Lollum van T. A. P. te B. f. 2; door den heer J. Huisman Jm., gevonden in het kerkerakje van de Ned. Ger. kerk te Zwartsluis f. 25; door Ds. J. van der Meulen H. van een dankoffer, gecollecteerd in de Ned. Ger. kerk te Winsum f. 25; door Dr. A. J. W. Monnik van de Jongelings vereeniging te Vorden f. 2.50; door de Maats. tot bevordering der Handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika van wijlen den heer H. F. Bahrman te Emmerig a/d Vaal rivier f. 50; door den heer A. Kuyper Boone, van de Vereen. „de Zaaier” te Bunschoten f. 15.

Voor het Stadsfonds:
Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door Ds. J. van der Meulen, H. van een dankoffer, gecollecteerd in de Ned. Ger. kerk te Winsum f. 25; door Dr. R. te A. van L. M. S. f. 2.50; door W. A. W. van U. te K. op W. f. 10; door Gez. v. d. P. te M. Halve-stuivers-Vet. f. 41.

S. J. SREFAT, penningmeester.

Hilversum.

DE UNIE

„Een School met den Bijbel.”
Volkspetitionnement. — 3 AUGUSTUS. — Xlde Unie-Collecte.

Voor de Twintigste maal vragen wij eene gave der liefde voor de School met den Bijbel. Laat ook uit deze Unie-Collecte openbaar worden, dat geen offer voor het waarachtig geluk van de kinderen onzes Volks U te veel is.

Moge deze Augustus-Collecte getuigen van eene dankbare herinnering aan den zegen des Heeren ons Volk in en door het Volkspetitionnement van 1878 gegeven.

En ga elke gave vergezeld van de bede, dat onze Scholen met den Bijbel mogen groeien en bloeien tot glorie van den Naam onzes Gods en Zaligmakers Jesus Christus onzen Heer.

Het Bestuur der Unie.

J. E. N. Baron SCHIMMELPENNINGK VAN DER OIJDE

Mr. T. P. Baron MACKAY te 's-Gravenhage, Penningmeester.

A. BRUMMELKAMP Jr. te Groningen, Assessor.

Dr. A. KUYPER te Amsterdam.

C. RUBSAAM te Bergen op Zoom.

M. DE JONGE Jr. te Goes.

Jhr. Dr. L. DE GEER te Velp.

W. M. OPPEDIJK te Ylst.

Ds. J. VAN ANDEL te Leeuwarden.

Ds. J. W. A. NOTTEN te Ennelo.

S. T. DE JONG te Kampen.

Jhr. Mr. H. M. J. VAN ASCH VAN WIJCK te Utrecht.

R. DERKSEN (Kievitsstraat 40) te Rotterdam, Secretaris.

ROTTERDAM, 3 Juli 1890.

AMERIKAANSCH ORGELS

VAN DE

„FORT WAYNE ORGAN Co.”
SCHOONSTE, SOLIEDSTE en GOEDKOOPSTE.

Vijfjarige garantie van de fabriek, in elk instrument gehecht, bekrachtigd door mijne firma.

Uitgebreide sorteering. Geheel rechtstreeksche verbinding en aanvoer door den Generaal-agent voor Nederland en Koloniën

C. KETNER, Amsterdam.

Kalverstraat 52.

N.B. Geen Orgelfabriek ter wereld, die onder zoo bevoorrechte omstandigheden werkt, als de „Fortwayne Organ Co.” Zij levert het beste Orgel tot den goedkoopsten prijs. Men onderzoekte.

Christenen in Nederland!

Een jongmensch, zonder fortuin, voor eenige jaren met den boekhandel begonnen, heeft aanvankelijk reeds ruimen zegen in zijn werk ondervonden. Hij zou evenwel daarmee overvloediger werkzaam kunnen zijn, tot bevordering van Gods Koninkrijk op aarde, zoo een meer bedeeide hem eene nader overeen te komen som tegen billijke rente in gebruik zou willen afstaan. Br. fr. onder nummer 1891, aan den uitgever dezes.

HH. Kerkbesturen.

Door een persoonlijk bezoek aan diverse Orgelfabrieken te Parijs, kan ondergeteekende nu de meest volledige informatie geven omtrent die Orgels, welke alleen voor zaal en kerk geschikt zijn. Adviezen gratis.

Richt uwe correspondentie aan:
MAR. BREEBAART,
Special importer of American Organs.
23 Damrak 23. — Amsterdam.

Bij den uitgever H. TULP, te Zwolle, is verschenen:

TROUW of TROUWELOOS.

REFERAAT door
K. FERNHOUT,

Bedinaar der Woorden te Zwartsluis.

Uitgegeven vanwege de classe Overijssel en Drenthe.

Na ontvangst van postwissel f. 25 Cent wordt het franco gezonden.

Orgelhandel.

G. A. GOLDSCHMEDING,

Warmoesstraat 141, Amsterdam.

Groot en kleine sorteering, billijke prijzen, voordelinge condities, volledige garantie.

De Geldigheid

van de
Oude Kerkenordening

der
Nederl. Gereformeerde Kerken.

REDE

gehouden bij de overdracht van het Rec-toraat der Vrije Universiteit, den zisten October 1889,

door

F. L. RUTGERS,

Theol. Dr. en Prof.

Met aantekeningen en actestukken.

Prijs f. 1.20.

Amsterdam. J. A. WORMSER.

Uitgave van J. A. WORMSER, te Amsterdam.

ACTA

der
Voorloopige Synode

van
Nederlandsche Gereformeerde Kerken

GEHOUDEN TE UTRECHT.

1888.

EERSTE GEDEELTE.

Prijs f. 0.90

TWEDE GEDEELTE.

1889.

Prijs f. 0.80.

Ter perse om spoedig te verschijnen:

Het recht, de kracht, de grond der hope tot de stichting en instandhouding van onze Hoogeschool met den Bijbel.

TOESPRAAK, gehouden in de ure des gebeds ter inleiding van de rode jaarvergadering der Vereen. voor H. O. op Geref. grondslag, door P. J. W. KLAARHAMER, Bedinaar des Woords te Middelburg. Prijs f. 0.30.

De teekening is alom opengesteld en bij den uitgever K. L. E. COINTRE, te Middelburg.

Uitgaven van

A. FERNHOUT, te Amsterdam:

SAMENSpraak

OVER HET

Heilig Avondmaal,

DOOR

GODEFRIDUS UDEMANS,

in leven predikant te Zierikzee, wees uitgegeven

DOOR

N. A. DE GAAY FORTMAN,

predikant te Amsterdam.

Prijs f. 0.08. 25 exempl. f. 1.75; 50 exempl. f. 3.25; 100 exempl. f. 6.—.

De dood des rechtvaardigen.

LEERREDE gehouden op Zondag 4 Mei 1890, na het overlijden van

Dr. W. VAN DEN BERGH.

Met een kort levensbericht van den ontslapene,

DOOR

H. W. VAN LOON,

Predikant te Amsterdam.

Prijs f. 0.15.

Compositiën voor Orgel,

DOOR

GERH. GOLDSCHMEDING,

Organist bij de Ned. Gerel